Gemeentebestuur
Spuiboulevard 300
3311 GR DORDRECHT

Aan
de gemeenteraad

Datum	1 oktober 2024
Zaaknummer	2024-0100031
Betreft	Actuele stand van zaken dossier Chemours

Vergadering van	
Portefeuillehouder:	Tanja de Jonge
Begrotingsprogramma	Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht
Kernteam/Opgave:	Stad - Milieu en Energie
Auteur:	Maurice Roubos
E-mail:	mjh.roubos@dordrecht.nl
Verantwoordelijke:	Nanette van Ameijde-Poortman
Openbaar:	Ja

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

De fabriek van Chemours bevindt zich op het grondgebied van Dordrecht, waarbij emissies van PFOA en GenX zich in de omgeving hebben verspreid. In samenwerking met de gemeenten Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht zijn de bedrijven gedagvaard wegens het veroorzaken van schade aan gemeentelijke eigendommen. De provincie is verantwoordelijk voor de vergunningen onder de Brzo (Besluit risico's zware ongevallen)-wetgeving en het zwemwater, terwijl Rijkswaterstaat de vergunningen voor de Rijkswateren afhandelt. Waterschap Hollandse Delta is verantwoordelijk voor vergunningen voor lozingen op het oppervlaktewater. Drinkwaterbedrijf Evides voert de nieuwe Drinkwaterrichtlijn uit en wordt hierop gecontroleerd namens het ministerie van IenW door het ILT (Inspectie Leefomgeving en Transport).

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Door middel van deze raadsinformatiebrief stellen wij uw raad in de gelegenheid kennis te nemen van de laatste stand van zaken van het dossier Chemours/PFAS. In deze raadsinformatiebrief zult u veel informatie vinden die ook in de vorige raadsinformatiebrief is behandeld. Dit omvat voornamelijk vervolgacties waarbij we u volledig willen informeren, of om aan te geven dat er geen nieuwe ontwikkelingen zijn geweest op bepaalde gebieden.

Wat is de te delen informatie?

In deze raadsinformatiebrief behandelen wij achtereenvolgens:

1. Raadsinformatiebrieven, behandeling van aangenomen moties en wethouderberichten vanaf de algemene raadsinformatiebrief van mei 2024.
2. Vervolgonderzoek, waaronder PFAS in eieren en hennep als potentieel saneringsmiddel.
3. Overige onderzoeken en ontwikkelingen.
4. De besteding van de gelden en de aanvraag van de nieuwe SPUK-subsidieregeling buitenproportionele verontreinigen met PFAS.
5. Communicatie.
6. Stand van zaken moestuinen en zwemplas Merwelanden.
7. Contact met betrokken inwoners.
8. Vergunningverlening, toezicht en handhaving.

1. Aan u toegezonden berichten vanaf mei 2024
a. Raadsinformatiebrieven
Juli: Start pilots aanpak moestuinen (2024-0062611).
Juli: Intentieverklaring Chemours (2024-0065900).
Augustus: Opheffen negatief zwemadvies Merwelanden (2024-0080919).

b. Moties die aangenomen zijn
Juli: M13 – Eis landelijk PFAS verbod!

c. Artikel 39- en 40-vragen
VVD: Laat geen kansen liggen bij aanpak PFAS-vervuiling (2024-0062468).
SP: Vragen betreffende Chemours (2024-0090574).

d. Wethoudersberichten
27 mei: Lid GS-brief Zevenbergen Stolk Beslissing op bezwaar last onder dwangsom vrijmaakemissie HCFK-22.
7 juni: Lid GS-brief gedeputeerde Zevenbergen en Stolk over stand van zaken uitvoering moties Chemours en beantwoording vragen Statencommissie Ruimte en Milieu van 22 mei.
8 juli: Lid GS-brief brief gedeputeerde Zevenbergen en Stolk van 5 juli 2024 over intentieverklaring gemeente en Chemours over aanpak moestuinen en stand van zaken TFA-emissie.
5 september: Adviesbrieven aan de DCMR met betrekking tot vergunningaanvragen van Chemours.

2. Vervolgonderzoek, waaronder PFAS in eieren en hennep als potentieel saneringsmiddel
Onder de SPUK-regeling 2021–2023 zijn in de jaren 2023 en 2024 vervolgonderzoeken gestart, met de volgende deelonderzoeken:
a. Onderzoek naar PFAS in eieren hobbykippen en brononderzoek
Uit de eerste analyse van de meetresultaten bleek in december 2023 dat de eieren van hobbykippen in de regio Zuid-Holland Zuid en Altena teveel PFAS bevatten. De raden zijn hier toen over geïnformeerd en aan inwoners is gecommuniceerd deze eieren niet te eten, op advies van GGD ZHZ en RIVM. Het ging vooral om de PFAS-variant PFOS, die hoogstwaarschijnlijk niet afkomstig is van Dupont/Chemours.

In mei publiceerde het RIVM de aangekondigde risicobeoordeling. Hierbij werd voor de onderzochte locaties berekend hoeveel eieren van hobbykippen mensen per week kunnen eten, zonder over de gezondheidskundige grenswaarde van PFAS heen te gaan. Deze grenswaarde geeft aan hoeveel PFAS mensen binnen mogen krijgen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de gezondheid.

Uit de risicoanalyse van het RIVM bleek dat alle in regio Zuid-Holland Zuid onderzochte eieren van hobbykippen PFAS-concentraties bevatten die (veel) hoger zijn dan in commercieel geproduceerde eieren. Dit geldt voor alle 31 onderzochte locaties van hobbykippen in deze regio. Ze bevatten 6 tot 1.000 keer meer PFAS dan een gemiddeld commercieel ei. Het RIVM heeft daarom het advies gehandhaafd dat zij en de GGD Zuid-Holland Zuid eerder hebben gegeven om geen eieren van hobbykippen te eten. Eieren uit supermarkten en winkels bevatten veel minder PFAS en kunnen wel veilig gegeten worden.

In het RIVM-onderzoek is de inname van PFAS berekend via het eten van alléén eieren van hobbykippen. Mensen krijgen echter ook PFAS binnen via andere voedingsmiddelen en drinkwater, de zogenaamde achtergrondblootstelling. Deze inname moet ook worden meegenomen om het risico voor de gezondheid van het eten van de eieren van hobbykippen te beoordelen. In 2023 heeft het RIVM de inname van PFAS via voedsel en drinkwater berekend voor de Nederlandse bevolking. Hieruit blijkt dat Nederlanders teveel PFAS binnenkrijgen. Daarom is elke extra inname, bijvoorbeeld via eieren van hobbykippen, onwenselijk. Om die reden handhaven het RIVM en GGD Zuid-Holland Zuid het eerdere advies om geen eieren te consumeren van hobbykippen in Zuid-Holland Zuid en Altena.

In het onderzoek zijn ook grondmonsters genomen van de gebieden waar de kippen scharrelen. De voorlopige resultaten toonden geen duidelijk verband tussen de hoeveelheid PFAS in de bodem en in de eieren van hobbykippen. Daarom is in opdracht van de gemeenten Dordrecht, Sliedrecht, Papendrecht en Molenlanden, aanvullend onderzoek gedaan om mogelijke bronnen van PFAS in de eieren in de regio Zuid-Holland Zuid te identificeren. Daarbij zijnvoer, water, grond, bodembedekking, meelwormen, vitaminen, medicijnen en regenwormen uit de tuin onderzocht. Het onderzoek wees uit dat regenwormen een belangrijke bron van PFAS (en met name PFOS) zijn. De gemeten hoeveelheden in de wormen kunnen het grootste deel van de PFAS in de eieren verklaren.

Het is mogelijk dat andere - nog onbekende - bronnen ook bijdragen aan de aanwezigheid van PFAS in de eieren. In het eindrapport van Arcadis, dat naar verwachting eind september wordt gepubliceerd, staan alle details van de bevindingen en de vervolgstappen. Arcadis voerde dit onderzoek uit in samenwerking met Tritium Advies B.V., Wageningen Food Safety Research (WSFR) en het RIVM.

Daarnaast is het RIVM in juli begonnen met een landelijk onderzoek naar PFAS in eieren van hobbykippen. Dit onderzoek richt zich op de hoeveelheid PFAS in hobbykippen-eieren op verschillende locaties in Nederland. Het RIVM onderzoekt ook hier de bronnen en oorzaken van PFAS in deze eieren en of er maatregelen kunnen worden genomen om dit te verminderen. De resultaten hiervan worden naar verwachting in de zomer van 2025 bekendgemaakt.

3. Overige onderzoeken en ontwikkelingen

a. Europees restrictievoorstel: verbod op alle PFAS in Europa

In 2023 hebben vijf Europese landen, waaronder Nederland, een verzoek in bij de ECHA (Europees Agentschap voor Chemische Stoffen) ingediend met als doel een algemene beperking op de productie, handel en gebruik van PFAS. In de vorige raadsinformatiebrief meldden we dat een definitief besluit hierover pas in 2026 of 2027 wordt verwacht. Het restrictiedossier wordt momenteel beoordeeld door de RAC (Commissie voor Risicobeoordeling) en de SEAC (Commissie voor Socio-Economische Analyse) van de ECHA.

De minister van IenW heeft het RIVM gevraagd een gevaar- en risicobeoordeling op te stellen op basis van wetenschappelijke informatie uit het Europese restrictiedossier. Deze beoordeling, die begin juli door het RIVM is gepubliceerd, heeft als doel de risico's van emissies van PFAS en F-gassen (gefluoreerde broeikasgassen) te onderbouwen. Deze onderbouwing moet bevoegde gezagen helpen bij het verlenen en herzien van vergunningen voor bedrijven die deze stoffen uitstoten, met inachtneming van het voorzorgbeginsel.[1]

Het RIVM benadrukt in zijn beoordeling dat door historische emissies al een aanzienlijke hoeveelheid PFAS in het milieu aanwezig is en dat voortdurende emissies bijdragen aan de gestage ophoping hiervan. Dit onderstreept de noodzaak om de gehele groep PFAS aan te pakken om te voorkomen dat de ene PFAS de andere vervangt, zoals in het verleden gebeurde toen Chemours PFOA verving door GenX. Volgens het RIVM kan dit leiden tot een situatie waarin blootstelling aan PFAS onomkeerbaar wordt, met concentraties die schadelijke effecten op mens en milieu onvermijdelijk maken.

Onlangs heeft de Europese Commissie een eerste verbod aangekondigd op het gebruik van perfluorhexaanzuur (PFHxA), een zogenoemde subgroep van PFAS, en daarmee verwante chemicaliën in de productie van kleding (zoals regenjassen), cosmetica (zoals huidverzorgingsproducten) en verpakkingen (zoals pizzadozen).[2] De Europese Commissie heeft dit besluit genomen omdat de risico's niet voldoende kunnen worden beheerst, er alternatieven beschikbaar zijn voor deze producten en de sociaaleconomische kosten van een beperking gering zijn in verhouding tot de voordelen voor de volksgezondheid en het milieu.[3] Het verbod treedt in werking na een overgangsperiode van 18 maanden tot 5 jaar, afhankelijk van het product. Dit geeft fabrikanten de tijd om veilige alternatieven te vinden. Wij als gemeenten zien dit verbod als een belangrijke eerste stap. Het gebruiksverbod van deze PFAS-variant sluit aan bij onze oproep om de besluitvorming over een algeheel PFAS-verbod niet uit te stellen. De overgangsperiode, die tot vijf jaar kan duren, had van ons korter mogen zijn. Daarnaast zien we graag dat dit verbod geldt voor alle schadelijke chemische stoffen/PFAS.[4]

b. Landelijk programma PFAS/gezondheidsonderzoek RIVM

In de raadsinformatiebrief van mei heeft u gelezen dat diverse ministeries een landelijk PFAS-programma hebben opgezet. Dat loopt tot 2025 en wordt uitgevoerd door het RIVM. Gemeenten, waaronder Dordrecht, dringen aan op aandacht voor PFAS-hotspots. Het RIVM onderzoekt blootstellingsroutes, biomonitoring en handelingsperspectieven, waarbij de Drechtsteden speciale aandacht vragen vanwege Chemours.

Het onderzoek is opgedeeld in vier deelonderzoeken, elk met specifieke doelen:

1. *PFAS in beeld: onderzoek naar PFAS in voedsel en drinkwater, in bodem en gewassen, en in andere bronnen.*
   Dit onderzoek richt zich op het bepalen van de PFAS-blootstelling in Nederland via voedsel, drinkwater, bodem, gewassen, en andere bronnen. Het verzamelt en analyseert gegevens om te begrijpen hoeveel PFAS mensen binnenkrijgen en hoe dit te verminderen. Nieuwe gegevens over PFAS in voedsel en drinkwater worden vergeleken met eerdere studies, en risicogrenzen voor PFAS in bodem en gewassen worden herzien. Ook wordt gekeken naar PFAS in huisstof en consumentenproducten.

2. *Overzicht van maatregelen die de blootstelling aan PFAS kunnen verminderen*
   Op basis van blootstellingsgegevens wordt in dit deelonderzoek onderzocht welke maatregelen helpen om PFAS-blootstelling te verminderen. Het kijkt naar bestaande en nieuwe maatregelen, zoals vergunningen en regelgeving, om te bepalen welke aanvullingen nodig zijn om de blootstelling verder te beperken.
3. *Monitoring van het milieu en in de mens*
   Het monitoringonderzoek houdt de PFAS-concentraties in milieu en mensen bij. Voor het milieu worden bestaande gegevens geactualiseerd en aangevuld om de blootstelling beter te begrijpen en extra metingen te plannen. Voor mensen wordt biomonitoring ingezet om de gemiddelde PFAS-concentraties in bloed en moedermelk te meten en te vergelijken met grenswaarden.
4. *Actueel houden van kennis*
   Dit deelonderzoek zorgt ervoor dat het RIVM's kennis over PFAS up-to-date blijft. Het volgt wetenschappelijke ontwikkelingen, werkt mee aan internationale standaardisatie en onderzoekt hoe PFAS-precursoren zich gedragen in het milieu en menselijk lichaam. Het RIVM zorgt ervoor dat zijn onderzoek en adviezen in lijn zijn met de nieuwste wetenschappelijke inzichten.

In september publiceert het RIVM een voortgangsrapportage over dit onderzoek.[5]

c. Regionaal gezondheidsonderzoek RIVM: Verkenning Chemours en Westerschelde
Het RIVM is in de zomer van 2024 begonnen met een verkenning naar de zorgen en vragen van omwonenden rondom de Westerschelde en ook van Chemours. Deze verkenning heeft tot doel om te bepalen welk aanvullend onderzoek nodig is om de zorgen van omwonenden te adresseren. In september worden de tussentijdse resultaten van deze verkenning gepubliceerd, waaronder de bevindingen van de ingevulde vragenlijsten door omwonenden. Op basis van de resultaten van deze inventarisatie beschrijft het RIVM of een onderzoek invulling kan geven aan de behoeften die er zijn. Hierbij is de ketenbenadering het uitgangspunt. Deze benadering gaat uit van uitstoot van stoffen door industrie, verspreiding van de stoffen naar de leefomgeving, blootstelling van omwonenden en welke gezondheidseffecten of -risico's omwonenden daardoor hebben. Op 16 september publiceert het RIVM de resultaten van de verkenning. Het ministerie van IenW besluit daarna of en welk onderzoek eventueel uitgevoerd gaat worden.[6]

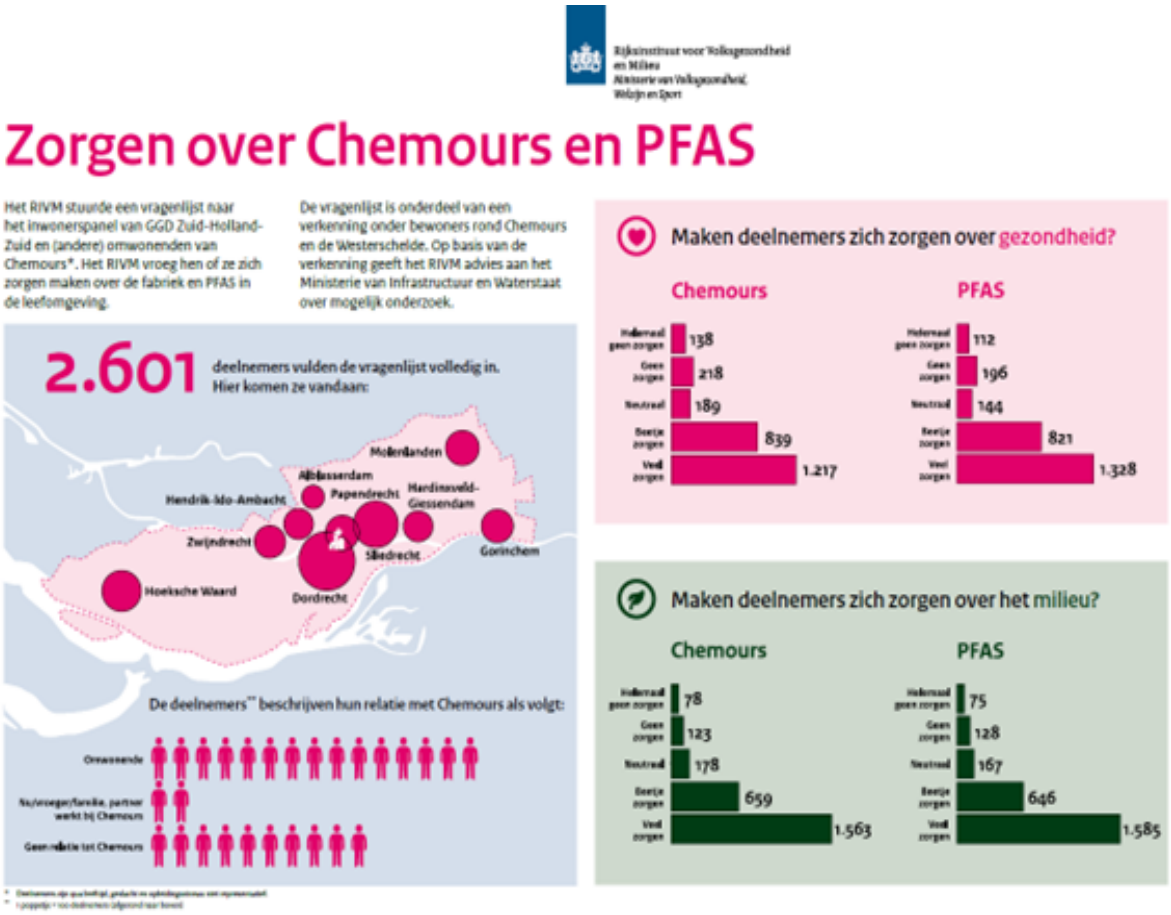

Figuur 1 - Zorgen over Chemours en PFAS

d. OVV-rapport 'Industrie en omwonenden'
In 2021 startte de Onderzoeksraad Voor Veiligheid (OVV) een onderzoek naar de bescherming van burgers tegen industriële uitstoot van onder andere Tata Steel, Asfalt Productie Nijmegen en Chemours. Het rapport, gepubliceerd in april 2023, doet aanbevelingen aan overheden en bedrijven om de gezondheid van omwonenden beter te beschermen. De OVV concludeerde dat bedrijven onvoldoende rekening houden met de gezondheidsimpact van hun productie, en dat de huidige wetgeving en handhaving tekortschieten. De provincie Zuid-Holland steunt een strengere aanpak door bijvoorbeeld in beroep te gaan tegen een vergunning voor Chemours. Chemours zelf benadrukt de dialoog met inwoners en hun inspanningen om emissies te verminderen.

Het ministerie van IenW reageerde op 15 maart met een Actieagenda voor Industrie en Omwonenden op 15 maart, die zich richt op maatregelen zoals emissiereductie, strengere vergunningverlening, toezicht en dialoog met omwonenden. De staatssecretaris van IenW heeft aan het laatste punt invulling gegeven door de OFL (Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving) de opdracht te geven een verkenning te doen naar de oprichting van een Leefomgeving en Industrie Dialoog (LEID). Deze dialoog heeft als doel een landelijk overleg op te zetten waar de thema's industrie en een gezonde leefomgeving gezamenlijk worden besproken, met alle betrokken partijen aan tafel en ruimte voor inbreng van omwonenden. Deze verkenning werd in juli gepresenteerd in het OFL-rapport 'Nationale Dialoog Gezonde Leefomgeving nabij Industrie'.[7] De OFL zal de komende maanden verder werken aan de ontwikkeling van de dialoog. Wij hebben vanuit onze inwoners een kopie ontvangen van hun een eerste constructief-kritische reactie ontvangen richting de OFL en de samenstelling van de dialoog.[8] Volgens de OFL kan de dialoog naar verwachting rond maart 2025 van start gaan.

Verder heeft het ministerie van IenW op 5 september een voortgangsrapportage naar de Tweede Kamer gestuurd. Deze rapportage biedt een overzicht van de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van acties, de voorgenomen aanpak van het kabinet, en de status van verschillende moties en toezeggingen die zijn gedaan tijdens het debat over het OVV-rapport.[9]

e. Lobby PFAS-Chemours
In de vorige raadsinformatiebrief heeft u gelezen over onze lobby-inspanningen. Samen met onze actieve inwoners hebben we met verschillende Kamerleden gesproken over het gebrek aan concrete actie in onder andere de Actieagenda. We hebben onder meer aandacht gevraagd voor:

1. Verdere financiering voor breder onderzoek naar de gezondheidseffecten van PFAS, gezien het gebrek aan middelen op nationaal niveau.
2. Heldere definities van 'essentiële toepassingen' en een zorgvuldige aanpak bij het restrictievoorstel op Europees niveau voor PFAS, met meer transparantie over lobbyactiviteiten in de EU en regelmatige rapportages en briefings voorafgaand aan belangrijke debatten in de Tweede Kamer.
3. Betere coördinatie tussen ministeries met betrekking tot PFAS en Chemours, met het voorstel van een interdepartementaal aanspreekpunt in de Drechtsteden.
4. Ondersteuning van aanbevelingen voor het zwaarder laten wegen van het voorzorgsbeginsel bij vergunningverlening voor persistente stoffen en het behandelen van potentieel zeer zorgwekkende stoffen als bewezen zeer zorgwekkende stoffen, zoals voorgesteld in het OVV-rapport en door de provincie Zuid-Holland.

Het komende jaar zullen we ons, wat betreft punt 1, blijven inzetten voor de financiering van vervolgacties na de RIVM-verkenning over de zorgen van omwonenden (zie paragraaf c voor een update). Wat punt 3 betreft, kunnen we melden dat de vorige minister van Verkeer en Waterstaat, naar aanleiding van de Motie Koekkoek c.s. (28089-293), heeft besloten een Rijkscoördinator voor onze regio aan te stellen. Deze functionaris zal over de departementen heen acteren en, net als de coördinator in Zeeland, verantwoordelijk zijn voor het aanjagen en stroomlijnen van de lopende acties en onderzoeken inzake PFAS in onze regio. Wij zijn betrokken bij het opstellen van het profiel en de werving van deze functionaris. In november wordt de precieze invulling bekendgemaakt.

Daarnaast blijven we ons richten op het uitnodigen van Tweede Kamerleden in Dordrecht. Tevens voeren we de motie uit van de SP-fractie over een 'landelijk PFAS-verbod' van 9 juli. Wij gaan in G4))-verband voorstellen om samen met andere (middel)grote steden richting het kabinet, de Eerste en Tweede Kamer op te trekken.

f. Early-warning-system
Onder het fabrieksterrein van Chemours bevindt zich een grond- en waterverontreiniging die niet volledig kan worden verwijderd. Het is niet haalbaar om de gehele verontreiniging te saneren. Daarom wordt de verontreiniging op zijn plaats gehouden door middel van een hydrologisch systeem, het grondwaterbeheersysteem (GBS). Buiten de invloedssfeer van het systeem is een verontreinigingsvlek geconstateerd. Deze verontreiniging beweegt zich zeer langzaam richting de drinkwaterbron van Jeugddorp, met een geschatte tijdspanne van 120 tot 500 jaar voordat deze de bron bereikt.[10]

Om deze reden zijn de OZHZ, het drinkwaterbedrijf Evides, en de gemeente in overleg over de mogelijkheden voor een waarschuwingssysteem ("early-warning-system") om deze situatie te monitoren. In overleg met OZHZ en Evides is een voorlopige inrichting van dit systeem ontworpen, waarbij de verdere uitwerking nog moet worden uitgevoerd. Bovendien heeft Evides een externe deskundige opdracht gegeven om een model voor het diepe grondwater in heel Dordrecht te ontwikkelen. Dit model wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 afgerond, waarna een globale kostenraming voor het systeem kan worden opgesteld.

g. Oriëntatie hennepproef Drechtsteden
In 2022 voerden C-Biotech en het Centrum voor Milieukunde van de Universiteit Hasselt een innovatief onderzoek uit naar de fyto-remediatie van PFAS-vervuilde grond nabij de 3M-fabriek in Zwijndrecht, België. Ze teelden industriële hennepplanten op een bodem die vooral met PFAS, en specifiek PFOS, was vervuild. Het doel van het onderzoek was om te bepalen of deze hennepplanten in staat waren PFAS uit de bodem te verwijderen. De resultaten toonden aan dat de wortels van de hennepplanten PFAS konden opnemen en opslaan in hun bladeren en toppen, waarbij de meeste PFAS in de bladeren werd opgeslagen. Het onderzoek suggereert dat het saneringsproces meerdere keren moet worden herhaald om de PFAS-niveaus in de bodem aanzienlijk te verlagen. Volgens de schattingen zijn ongeveer tien behandelingen, met twee oogsten per jaar, nodig om de PFAS-concentraties te halveren.

Naar aanleiding van deze bevindingen en de schriftelijke vragen van de VVD-fractie heeft het college toegezegd contact op te nemen met C-Biotech om kennis uit te wisselen over deze saneringsmethode en met elkaar te onderzoeken of een vergelijkbare proeflocatie in onze regio kan worden opgezet, specifiek gericht op de sanering van PFOA.

We hebben inmiddels contact met C-Biotech en gesproken over hun nieuwste proeflocaties. In juni 2024 breidde C-Biotech zijn activiteiten uit naar Campus Vesta in Ranst, nabij Antwerpen. Deze voormalige militaire basis is ernstig vervuild met PFOS als gevolg van jarenlang gebruik van onder meer blusschuim. Op deze nieuwe locatie heeft C-Biotech een proefveld aangelegd met zowel hennep- als wilgenvelden (zie figuur 1). Het doel is om op grote schaal te onderzoeken hoe goed deze planten PFAS opnemen en hoe dit proces kan worden geoptimaliseerd door middel van plantstimulatie. De hennepvelden zijn opgesplitst in kleinere percelen voor het toedienen en testen van zogeheten additieven, zoals enzymen en plantvoeding. Voor de wilgen richt het onderzoek zich op de effecten op de PFAS-concentraties in het grondwater, door jonge bomen te bewateren met opgepompt grondwater om de opname te versnellen. De verwachting is dat C-Biotech dit najaar, na de eerste oogst van de velden in eind september, de eerste conclusies met ons te kunnen delen. C-Biotech verwacht dit najaar, na de eerste oogst van de velden eind september, de eerste conclusies met ons te kunnen delen. Zodra de resultaten bekend en openbaar mogen worden gemaakt, zal de raad hierover worden geïnformeerd.

Voor onze regio is de zoektocht naar een geschikte locatie met PFAS-vervuiling nog steeds gaande. Het is bovendien onzeker in hoeverre een proefopstelling, zoals die in Zwijndrecht en Ranst, bruikbare resultaten zal opleveren. C-Biotech heeft ons laten weten dat de samenstelling van onze bodem een belangrijke factor is, omdat er niet één oplossing is die voor elke bodemsamenstelling effectief is. Op basis van een bodemprofiel kan worden bepaald welk 'recept' het meest succesvol zou kunnen zijn voor onze specifieke situatie.

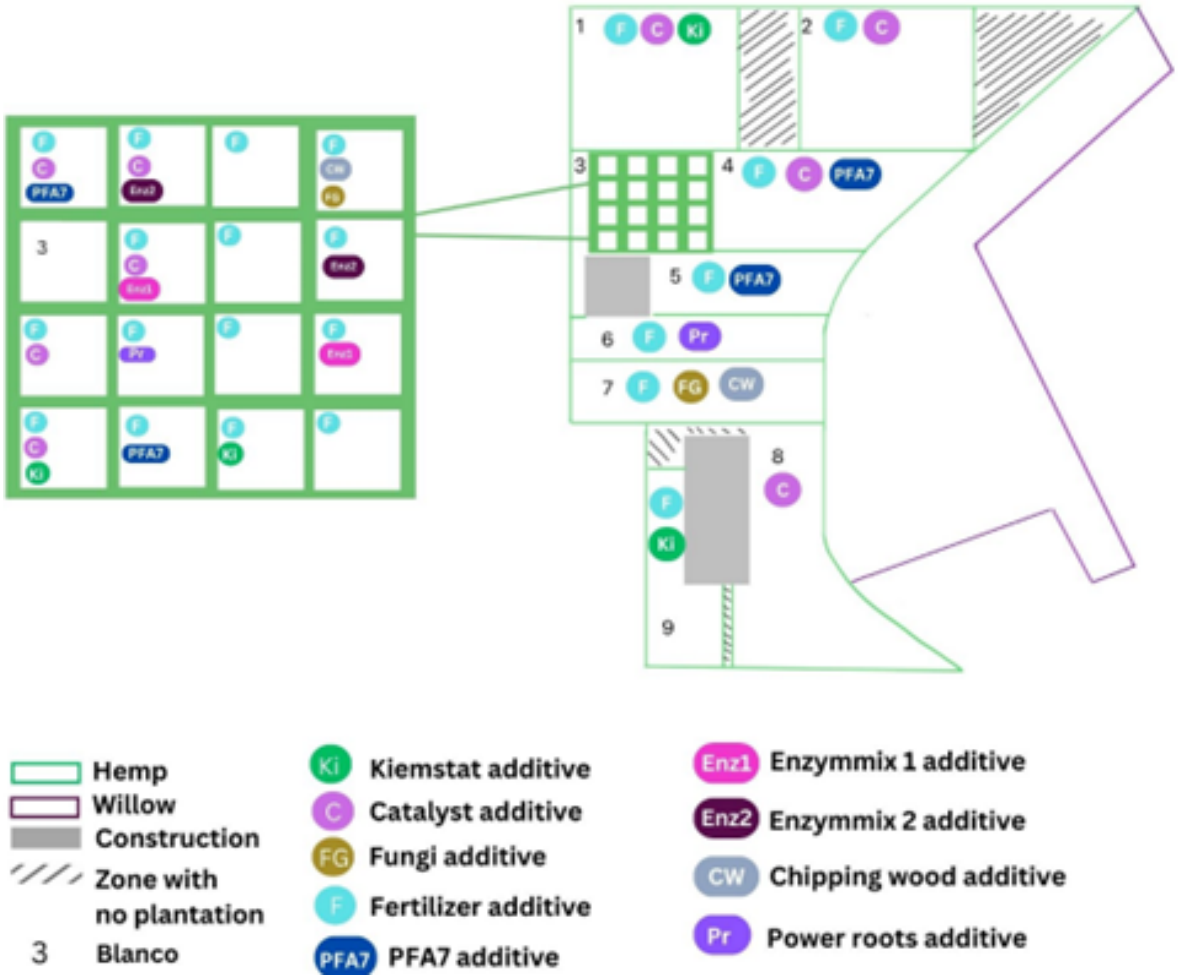

Figuur 2 - Proefopstelling met hennep en wilgen in Ranst

4. De besteding van de gelden en de aanvraag van de nieuwe SPUK-subsidieregeling buitenproportionele verontreinigen met PFAS

In 2021 ontvingen wij, als penvoerder, tezamen met Sliedrecht, Papendrecht, Molenlanden en Alblasserdam, een subsidie voor een specifieke uitkering (SPUK) voor buitenproportionele verontreinigingen met PFAS. Deze subsidie werd en wordt gebruikt voor verschillende doeleinden van 2021 tot 2024, waaronder moestuinonderzoeken, eierenonderzoeken, advocaatkosten, onderzoekskosten voor de dagvaarding en meerkosten voor de sanering van de Spartelvijver in Dordrecht. De SPUK-regeling heeft officieel een looptijd van 2021 tot 2023 maar heeft een doorloop tot oktober 2024. Voor de periode van 2024 tot en met 2030 is dan ook een aanvraag ingediend bij het ministerie van IenW voor de nieuwe SPUK-regeling. Hierover lopen nog overleggen met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) alsook het ministerie van IenW.

5. Communicatie

a. Mediaberichten met betrekking tot PFAS/Chemours

Sinds de laatste raadsinformatiebrief van mei is er in diverse media regelmatig aandacht geweest voor het dossier rondom PFAS en Chemours. De problematiek in de regio en de bewustwording van de aanwezigheid en risico's van PFAS in Nederland en daarbuiten krijgen steeds meer aandacht. In onze regio worden ook concrete stappen ondernomen om de fysieke leefomgeving aan te pakken, om te beginnen de moestuinen. Verder groeit de aandacht voor de mentale gevolgen van de PFAS-verontreiniging op de samenleving.

Enkele noemenswaardige nieuwsberichten:
Juni: Diverse media - Honderden mensen marcheren door Dordrecht als protest tegen Chemours.
Juni: Volkskrant - 'Bewoners zijn de pfas-vervuiling van Chemours zat, ze hebben er stress van'.
Juni: Argos - De strijd tegen PFAS rond Chemours.
Juni: Rijnmond - Stroomstoring zorgt voor extra PFAS-uitstoot Chemours.
Juli: Diverse media - Gemeenten beginnen proef om door Chemours vervuilde moestuinen te herstellen.
September: NOS - Waterbedrijven: onbekend welke gifstoffen van industrie in de Maas worden geloosd.
September: AD - Onderzoek onthult diepgaande impact Chemours rondom Dordrecht: velen nemen maatregelen.
September AD - Dordrecht verkent hennep als mogelijke schoonmaker van PFAS-vervuilde stad: 'Kosten zijn voor Chemours'.

b. Eigen communicatie
In de raadsinformatiebrief van mei hebben wij uw raad laten weten dat we het belangrijk vinden om een goede informatievoorziening en communicatie met onze inwoners te waarborgen, evenals de samenwerking met onze professionele partners. De behoefte aan informatie onder inwoners blijft groot. Om hieraan te voldoen, hebben we een centraal informatiepunt over PFAS opgericht, dat eind mei officieel is gelanceerd. Het Centraal Informatiepunt PFAS is bereikbaar via de website https://www.pfasinfo.nl/. Het informatiepunt is ook in app-vorm beschikbaar voor zowel Android als iOS.

We zijn ook een campagne gestart om het informatiepunt beter onder de aandacht te brengen bij onze inwoners. Vanaf eind september wordt zowel online via sociale media als offline met posters in bibliotheken en buurthuizen het informatiepunt pfasinfo.nl onder de aandacht gebracht. Met deze crossmediale aanpak willen we een bredere groep inwoners bereiken en hen beter informeren over de nieuwste ontwikkelingen.

Parallel hieraan werken we samen met de GGD ZHZ aan de ontwikkeling van een brede voorlichtings- en bewustwordingscampagne over PFAS. Deze gaat naar verwachting in januari van start.

c. Informatiemarkten
Op 22 mei hebben de gemeenten in ons eigen Stadskantoor aan de Spuiboulevard een informatieve inloopbijeenkomst over PFAS georganiseerd. Hier waren onze professionele partners aanwezig, zodat inwoners op een toegankelijke en laagdrempelige manier hun vragen hebben kunnen stellen. Vertegenwoordigers van de waterschappen, drinkwaterbedrijven, GGD, DCMR, OZHZ, de provincie Zuid-Holland en van de vier gemeenten deden mee. In 2025 zullen er ongetwijfeld nieuwe ontwikkelingen zijn waar inwoners vragen over hebben. Dit najaar evalueren we de afgelopen informatiemarkten en kijken hoe we deze kunnen verbeteren en op welke manier(en) we onze inwoners nog beter kunnen informeren.

Afgelopen zomer hebben we ook laagdrempelige spreekuren georganiseerd op De Staart, waar inwoners met ons konden praten over hun vragen en zorgen rondom PFAS. Om beter inzicht te krijgen in de specifieke informatiebehoeften van bewoners en de meest effectieve manier om informatie over PFAS te delen, houden we een enquête. Daarmee borduren we lokaal voort op de onderzoeken van IPSOS en RIVM over de zorgen van inwoners.

Daarnaast organiseren de gemeenten op donderdag 10 oktober een netwerkbijeenkomst over PFAS in Dordrecht, samen met alle professionele partners. Het doel is niet alleen om kennis en ervaringen uit te wisselen, maar ook om de onderlinge samenwerking te versterken – iets wat wij essentieel achten voor een dossier als dit. Vertegenwoordigers van provincie, waterschappen, drinkwaterbedrijven, de GGD, DCMR, OZHZ, Rijkswaterstaat, de betrokken gedeputeerden van de provincie Zuid-Holland, en de teams en wethouders van de vier betrokken gemeenten zijn hiervoor uitgenodigd.

6. Stand van zaken moestuinen en zwemplas Merwelanden

a. Moestuinen

Op 27 februari en 18 juni jl. hebben wij u twee raadsinformatiebrieven (2024-0020450 en 2024-0062611) gestuurd, waarin wij de voortgang van de gesprekken met Chemours hebben gedeeld. In deze brieven informeerden wij u over Chemours' voornemen om in overleg met de gemeenten te starten met de aanpak van de vervuilde moestuinen. We gaven aan dat de eerste fase van deze aanpak bestaat uit een pilotproject.

De aanpak voor de vervuilde moestuinen richt zich op het herstel van de grond, zodat deze weer zonder beperkingen kan worden gebruikt voor het kweken van groente en fruit. Het doel is dat de moestuinen dezelfde waarde krijgen als tuinen buiten de invloedssfeer van Chemours, hetgeen de referentiewaarde wordt genoemd. Deze inhoudelijke eisen zijn van toepassing op zowel de pilotprojecten als de uiteindelijke het plan van aanpak, tenzij de resultaten van de pilots of aanwijzingen van het bevoegd gezag (de provincie) anders aangeven.

Voor de pilot zijn drie locaties geselecteerd, die ons helpen om een goed beeld te krijgen van de complexiteit van de aanpak. De eigenaren, gebruikers en besturen van de pilotlocaties zijn geïnformeerd en consulteren indien nodig hun leden. De pilotprojecten zijn gepland voor de komende maanden.

Op dit moment beoordeelt de provincie als bevoegd gezag voor Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht de aanpak van de pilotlocaties, die in die gemeenten zijn gelegen.

b. Plas Merwelanden

Vorig jaar heeft de provincie Zuid-Holland een negatief zwemadvies afgegeven voor de zwemplas Merwelanden vanwege verhoogde PFAS-waarden. Na een reeks metingen concludeerden het Waterschap Hollandse Delta en provincie Zuid-Holland deze zomer dat zwemmen in de plas weer veilig is. Door het zogeheten doorspoelen van de plas zijn de PFAS-waarden in het water nu ruim onder de advieswaarde van het RIVM voor zwemwater gedaald. Daarom heeft de provincie Zuid-Holland het negatieve zwemadvies per 1 augustus ingetrokken. U bent als raad eerder geïnformeerd over dit besluit via de raadsinformatiebief "Opheffen negatief zwemadvies zwemplas Merwelanden" (2024-0080919).

Gezien de ervaringen van de afgelopen periode en de gemaakte afspraken over het blijven doorspoelen en monitoren van de PFAS-waarden, zullen de PFAS-concentraties de rest van het zwemseizoen onder de RIVM-advieswaarde blijven. Zwemmen in de plas is in elk geval tot het einde van het zwemseizoen veilig (30 september). De plas wordt tot en met 30 september doorgespoeld. De metingen blijven voortgezet worden en dragen bij aan het nog lopende onderzoek naar de bron van de PFAS-vervuiling. Als de bron bekend is, kan bepaald worden welke maatregelen nodig zijn om toekomstige vervuiling te voorkomen en kunnen de benodigde vervolgstappen worden gezet.

8. Vergunningverlening, toezicht en handhaving

a. Gemeentelijke adviezen

Op 24 en 30 juli en 4 september hebben wij namens de vier gemeenten een drietal negatieve adviezen gegeven aan de DCMR Rijnmond met betrekking tot vergunningsaanvragen van Chemours bij de provincie Zuid-Holland Zuid. Deze drie adviezen betreffen de vergunningen voor:

- Het lozen van Trifluorazijnzuur (TFA) in de buitenlucht.
- De aanvraag van lozingseisen voor TFA, DFA, PFPrA, TFPrA, HFPO-DA, 6:2 FTS en overige PFAS, inclusief de toelichting op de aanvraag voor een omgevingsvergunning (onderdeel milieu) en een watervergunning.
- De aanvraag voor de permanente toepassing van de stoffen TB en NieuwL.

Op 6 september bent u hierover geïnformeerd via een wethoudersbericht, waarin ook de drie uitgebreide adviezen zijn opgenomen.

[1] RIVM, De risico's van PFAS (inclusief F-gassen) emissies- samenvatting van de onderbouwing van het REACH restrictievoorstel (2024) [https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2024-0096.pdf].

[2] Eur-lex, Commission Regulation (EU) 2024/2462 of 19 September 2024 amending Annex XVII to Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council as regards undecafluorohexanoic acid (PFHxA), its salts and PFHxA-related substances [Regulation - EU -2024/2462 - EN - EUR-Lex (europa.eu)]

[3] European Commission, Commission restricts use of a sub-group of PFAS chemicals to protect human health and the environment (2024) [Commission restricts use of a sub-group of PFAS chemicals (europa.eu)]

[4] Brussel verbiedt gebruik van aantal PFAS-chemicaliën voor kleding en cosmetica - Centraal informatiepunt PFAS Zuid-Holla... (pfasinfo.nl)

[5] RIVM, Overzicht onderzoeksrapporten PFAS [https://www.rivm.nl/pfas/overzicht-onderzoeksrapporten-pfas].

[6] RIVM, verkenning Chemours en Westerschelde (2024) [https://www.rivm.nl/industrie/onderzoeken/verkenning-chemours-westerschelde]

[7] OFL, Nationale Dialoog Gezonde Leefomgeving nabij Industrie (2024) [https://www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl/publicaties/2877338.aspx].

[8] https://raad.dordrecht.nl/Documenten/Inwonersbrief-over-Verkenning-leefomgeving-en-industrie-Dialoog-geanonimiseerd.pdf

[9] Voortgangsbrief Actieagenda OVV Industrie en Omwonenden (IENW/BSK-2024/226017), [https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2024D31846].

[10] Beantwoorden motie 230704-M20A: Borgstelling door BRZO bedrijven zoals Chemours ivm PFAS vervuiling (2023-0163850), [https://raad.dordrecht.nl/Documenten/ONGETEKENDE-RIB-Beantwoorden-motie-230704-M20A-Borgstelling-door-BRZO-bedrijven-zoals-Chemours-ivm-PFAS-vervuiling.pdf].

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?
Wij blijven u via raadsinformatiebrieven en/of wethouderberichten op de hoogte houden van actuele ontwikkelingen. Verder zullen wij u geregeld tussendoor van informatie voorzien via wethouderberichten of losstaande raadsinformatiebrieven.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?
Niet van toepassing.

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

P.A.C.M. van der Velden
burgemeester